

Raportul de monitorizare a procesului de implementare a Legii comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007

1) Aspecte introductive.

Legea comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007, intrată în vigoare la 14 martie 2008 (cu excepția capitolului IV, care a intrat în vigoare după 6 luni de la data publicării – la 14 septembrie 2008), publicată în Monitorul Oficial nr.51-54/155 din 14.03.2008 (în continuare Lege) a substituit Legea telecomunicațiilor nr. 520-XIII din 07.07.1995, abrogată la 14 septembrie 2008.

Scopul Legii este stabilirea principalelor reguli și condiții de activitate în domeniul comunicațiilor electronice din Republica Moldova, cadrului general al politicii și strategiei de dezvoltare a domeniului, cadrului general de reglementare a activităților privind rețelele și serviciile de comunicații electronice, drepturile și obligațiile statului, ale persoanelor fizice și juridice în procesul creării, gestionării și utilizării rețelelor de comunicații electronice. Adoptarea Legii comunicațiilor electronice a fost condiționată de necesitatea armonizării cadrului legal național în domeniul comunicațiilor electronice la prevederile cadrului legal al Uniunii Europene în domeniu (a transpus în legislația națională prevederile Directivelor **2002/19/EC**, **2002/20/EC**, **2002/21/EC**, **2002/22/EC**) în vederea promovării concurenței efective, loiale și echitabile, protecției drepturilor utilizatorilor finali, asigurării accesului la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată, implementării regimului de autorizare generală pentru asigurarea libertății de a iniția furnizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice.

Legea este compusă din 12 capitole și 79 articole, după cum urmează.

Capitolul I. DISPOZIȚII GENERALE

Stabilește obiectul de reglementare al Legii, noțiunile și definițiile utilizate, drepturile și obligațiile generale ale persoanelor fizice și juridice, precum și ale statului, în contextul Legii.

Capitolul II. ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ

Stabilește drepturile și atribuțiile autorităților statului în domeniu. Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (MTIC) este autoritatea administrației publice centrale de specialitate abilitată cu elaborarea, promovarea și realizarea politicii Guvernului în domeniul comunicațiilor electronice.

Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI) asigură reglementarea activității în domeniul comunicațiilor electronice, supravegherea respectării legislației în domeniul comunicațiilor electronice de către furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice

Capitolul III. REȚELELE ȘI/SAU SERVICIILE DE COMUNICAȚII ELECTRONICE

Stabilește drepturile și obligațiile furnizorilor de rețelele și/sau servicii de comunicații electronice în procesul de construire, exploatare, furnizare și lichidare a acestor rețele.

Capitolul IV. REGIMUL DE AUTORIZARE GENERALĂ ȘI LICENȚIERE

Stabilește procedurile regimului de autorizare generală și de licențiere în domeniul comunicațiilor electronice pentru obținerea declarației informative tip sau eliberarea licenței de utilizare a canalelor/frecvențelor în scopul furnizării rețelelor de comunicații electronice.

Capitolul V. REGIMUL JURIDIC AL SPECTRULUI DE FRECVENȚE RADIO

Stabilește modalitatea utilizării spectrului de frecvențe radio, autoritățile responsabile pentru administrarea spectrului de frecvențe radio, drepturile și atribuțiile acestora.

Capitolul VI. ACCESUL LA REȚELELE PUBLICE DE COMUNICAȚII ELECTRONICE ȘI LA INFRASTRUCTURA ASOCIATĂ, PRECUM ȘI INTERCONECTAREA ACESTORA

Stabilește cadrul de reglementare a relațiilor între furnizorii de rețele, între furnizorii de servicii și între furnizorii de rețele și cei de servicii privind accesul la rețelele publice de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora. În capitol sînt stipulate drepturile și obligațiile furnizorilor privind interconectarea sau accesul la rețelele furnizate de către aceștia sau la infrastructura asociată.

Capitolul VII. IDENTIFICAREA ȘI ANALIZA PIEȚELOR RELEVANTE. DESEMNAREA FURNIZORILOR CU PUTERE SEMNIFICATIVĂ PE PIEȚELE RELEVANTE

Stabilește modalitatea identificării și analizei piețelor relevante, precum și desemnarea furnizorilor cu putere semnificativă pe aceste piețe.

Capitolul VIII. DREPTURILE UTILIZATORILOR FINALI

Stabilește drepturile și obligațiunile utilizatorilor finali de servicii de comunicații electronice, modalitatea de asigurare a protecției drepturilor utilizatorilor finali în relațiile cu furnizorii.

Capitolul IX. NUMEROTAREA

Stabilește modalitatea de atribuire a resurselor de numerotare furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice, asigurarea efectuării apelurilor de urgență în mod gratuit, prevede implementarea Serviciului de urgență național "112" și a Programului de implementare a portabilității numerelor în Republica Moldova.

Capitolul X. **SERVICIUL UNIVERSAL**

Definitivează serviciul universal și modalitatea desemnării furnizorului/furnizorilor de serviciu universal, atribuțiile ANRCETI în procesul de desemnare a furnizorului serviciului universal și furnizării serviciului universal, modalitatea finanțării serviciului universal. Prevede elaborarea Programului național de implementare a serviciului universal.

Capitolul XI. **RESPONSABILITĂȚI**

Capitolul XII. **DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII**

2) Funcționalitatea Legii

În urma analizei avizelor privind implementarea Legii nominalizate, prezentate de către autoritățile administrative centrale interesate și mai mulți operatori din domeniul TIC, precum și analizei practicii MTIC, s-a constatat că Legea preponderent produce efecte juridice. Lipsa obiecțiilor din partea tuturor autorităților și furnizorilor de rețele/servicii de comunicații electronice privind practica judiciară de aplicare a Legii confirmă acest fapt. Cu toate acestea, există totuși anumite prevederi ale Legii care nu produc efecte juridice sau efectul juridic al acestora este diferit de cel scontat.

a) Compartimentele Legii, care în prezent nu sunt aplicabile sau sunt în mare parte neaplicabile:

Art. 64 al Legii este inaplicabil (cu excepția alin. 1) dat fiind faptul, că Programul național de implementare a Serviciului de urgență național “112” nu este elaborat. MTIC în comun cu autoritățile de resort a elaborat proiectul Legii cu privire la organizarea și funcționarea Sistemului național unic pentru apeluri de urgență, care a trecut procedura de avizare în cadrul autorităților administrației publice și a fost supus expertizei anticorupție, la moment proiectul este expediat pentru examinare Centrului Național de Armonizare a Legislației. Totodată, prin Hotărârea Parlamentului nr.90 din 12.05.2011 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011–2014, Cancelaria de Stat și Centrul de Telecomunicații Speciale au fost desemnate ca responsabili principali pentru Crearea Sistemului Național Unic pentru Apeluri de Urgență.

Capitolul X (cu excepția art. 66 alin. 1-3) al Legii este inaplicabil, dat fiind faptul că Programul național de implementare a serviciului universal este în proces de elaborare de către MTIC în colaborare cu ANRCETI, furnizorii rețelelor și serviciilor publice de comunicații electronice și Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei. Prezentarea acestui Program Guvernului spre aprobare este preconizată pentru trim. III al anului curent.

b) Compartimentele Legii efectul juridic al cărora este insuficient sau diferit în comparație cu cel scontat:

Art. 20, alin. (3) nu este aplicabil în deplina măsură, deoarece pînă în prezent la numerele cu pachete preplătite, inclusiv pentru 3G, oferite de către furnizorii rețelelor și serviciilor de telefonie mobilă S.A. „Moldtelecom” („Unite”), „Orange” S.A., „Moldcell” S.A., nu este posibilă identificarea tehnică a utilizatorilor acestora, în special, a celor suspecți de apartenență la activități infracționale. Totodată, fiecare furnizor de servicii își impune procedura sa de recepționare a solicitărilor și furnizare a informațiilor, aceasta fiind diferită de la un furnizor la altul. Nu întotdeauna se furnizează toată informația solicitată în demers, necătînd la faptul că aceasta se deține la furnizorii de servicii.

Art. 18 doar declară existența dreptului de acces pe proprietăți pentru instalarea rețelelor de comunicații electronice și indică necesitatea obținerii acordului scris din partea proprietarului pentru amplasarea rețelei, iar în cazul lipsei unui asemenea acord, persoana interesată trebuie să apeleze la instanța de judecată pentru obținerea accesului. Realizarea dreptului respectiv, prin urmare, rămânînd la discreția instanței de judecată.

Practica aplicativă în domeniul comunicațiilor electronice prin multiplele abuzuri din partea proprietarilor imobilelor a arătat existența necesității de a încuraja dezvoltarea rețelelor de comunicații electronice prin stabilirea cadrului legal adecvat, prin care *să fie stabilită o certitudine asupra naturii juridice a dreptului de acces* pe proprietăți pentru instalarea rețelelor de comunicații și un mecanism clar de realizare a accesului, care ar permite evitarea abuzurilor.

3) Gradul de îndeplinire a obiectivelor, monitorizarea aplicării Legii:

După cum a fost menționat în compartimentul 1) al raportului, adoptarea Legii comunicațiilor electronice a fost condiționată de necesitatea armonizării cadrului legal național în domeniul comunicațiilor electronice la prevederile cadrului legal al Uniunii Europene în domeniu (a transpus în legislația națională prevederile Directivelor **2002/19/EC**, **2002/20/EC**, **2002/21/EC**, **2002/22/EC**) în vederea realizării obiectivelor stipulate în aceste directive.

În urma analizei a fost determinat gradul de îndeplinire a acestor obiective, după cum urmează.

1. Implementarea regimului de autorizare generală pentru asigurarea libertății de a iniția furnizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice

Odată cu intrarea în vigoare a prevederilor Capitolului IV „Regimul de autorizare generală și licențiere” din Legea nr. 241/2007, ANRCETI a inițiat implementarea regimului respectiv, conform procedurii stabilite în Regulamentul

aprobat prin Hotărârea ANRCETI nr. 10 din 28 august 2008 (în vigoare pînă la data de 4 februarie 2011). Actualmente realizarea procedurilor ce țin de implementarea regimului de autorizare generală se efectuează în baza Hotărârii ANRCETI nr. 57 din 21 decembrie 2011, reglementarea elaborată și aprobată întru executarea prevederilor art. 23 alin. (2) din Legea nr. 241. Până în prezent, regimului de autorizare generală au fost supuși 449 furnizori. Implementarea regimului de autorizare generală a eliminat barierele legale-administrative pentru intrarea furnizorului pe piață, care existau anterior:

- necesitatea achitării taxei de licență de 2500 lei (în prezent, taxe se percep numai pentru eliberarea licențelor de utilizare a canalelor sau frecvențelor radio al căror număr este limitat; taxele respective se stabilesc de către Guvern și se transferă la bugetul de stat);
- necesitatea unei decizii administrative din partea autorității de reglementare (în prezent furnizorul doar notifică ANRCETI privind intenția de a iniția activitatea și comunică minimul necesar de informație privind serviciile și/sau rețelele pe care intenționează să le furnizeze).

Reieșind din cele expuse, putem concluziona că obiectivul a fost atins pe deplin.

2. *Promovarea concurenței efective, loiale și echitabile:*

Pentru punerea în aplicare a prevederilor Cap.VI și VII din Lege, ANRCETI a emis două reglementări de bază: *Regulamentul privind identificarea și analiza piețelor relevante din domeniul comunicațiilor electronice și desemnarea furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice cu putere semnificativă pe aceste piețe*, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRCETI nr. 55 din 29.12.2008 și *Regulamentul cu privire la interconectare*, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRCETI nr. 12 din 31.01.2009. Ca rezultat al analizelor efectuate, în prezent sunt reglementate, în urma impunerii obligațiilor corespunzătoare furnizorilor vizați, piața de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie fixă și mobilă (toți furnizorii de rețele publice de telefonie fixă și mobilă); piața accesului cu ridicata la infrastructura de rețea la un punct fix și piața accesului cu ridicata în bandă largă (S.A. „Moldtelecom”); piața inițierii apelurilor la posturi fixe din rețeaua publică de telefonie a S.A. „Moldtelecom” și piața de tranzit de trafic în rețelele publice de telefonie a S.A. „Moldtelecom”. În prezent se finalizează elaborarea proiectului de hotărâre a Consiliului de Administrație al ANRCETI privind identificarea și analiza detaliată a pieței nr. 10 „Accesul la infrastructura asociată a rețelelor de comunicații electronice”.

ANRCETI a impus remedii pe majoritatea piețelor identificate, urmând să fie stabilite remediile pentru piața cu amănuntul a accesului utilizatorilor finali la rețeaua de telefonie la un punct fix, pe care S.A. „Moldtelecom” a fost desemnat drept furnizor cu putere semnificativă.

Totodată, pînă în prezent nu a fost realizată definitiv rebalansarea tarifelor pentru serviciile de telefonie fixă (a III-a etapă), astfel persistând fenomenul finanțării încrucișate a serviciilor de telefonie locală furnizate de S.A.

„Moldtelecom”. Subvenționarea încrucișată are efect de tarife de ruinare asupra concurenților alternativi și nu permite dezvoltarea acestora.

O altă problemă concurențială este discriminarea prin preț a serviciilor de terminare a apelurilor în rețelele naționale în funcție de originea apelurilor.

Reieșind din cele menționate mai sus, putem trage concluzia că obiectivul dat al Legii monitorizate, în mare parte, a fost atins. Urmează a fi întreprinse acțiuni în vederea realizării celei de a III-a etape de rebalansare a tarifelor pentru serviciile de telefonie fixă, excluderea discriminării prin preț a serviciilor de terminare a apelurilor în funcție de origine a apelurilor, care în prezent sunt factorii ce distorsionează concurența pe piețele cu amănuntul de comunicații electronice.

3. *Asigurarea protecției drepturilor utilizatorilor finali*

Intrarea în vigoare a Legii monitorizate a sporit protecția drepturilor utilizatorilor finali prin stabilirea clauzelor minime obligatorii, care trebuie să fie incluse în contractele încheiate în formă scrisă cu utilizatorii (art. 58) și prin obligarea furnizorilor de rețele și servicii publice de comunicații electronice de a pune la dispoziția publicului informații actualizate privind prețurile și tarifele aplicabile, precum și celelalte condiții de furnizare a rețelelor și serviciilor pentru a oferi utilizatorilor finali posibilitatea de a decide asupra alegerii rețelelor sau serviciilor (art. 59), precum și prin impunerea de către ANRCETI furnizorilor de servicii publice de comunicații electronice, după parcurgerea procedurii de consultare a obligației de a publica informații adecvate și actualizate privind calitatea serviciilor furnizate (art.60).

ANRCETI monitorizează respectarea de către furnizori a cerințelor stabilite în articolele sus-menționate. În baza rezultatelor analizei contractelor și pentru îmbunătățirea situației la compartimentul vizat, Consiliul de Administrație al ANRCETI a adoptat reglementările: *Hotărârea despre unele măsuri privind asigurarea drepturilor utilizatorilor finali la furnizarea serviciilor publice de comunicații electronice nr. 197 din 23.07.2009 și Hotărârea cu privire la asigurarea executării prevederilor legale din domeniul protecției drepturilor utilizatorilor finali nr. 22 din 02.08.2010.*

O protecție suplimentară a drepturilor utilizatorilor asigură prevederea Legii monitorizate ce se referă la implementarea portabilității numerelor (art. 65). Întru realizarea acestei prevederi prin ordinul MTIC nr. 52 din 30 iunie 2011 a fost aprobat Programul de implementare a portabilității numerelor în Republica Moldova pentru anii 2011-2013. În corespundere cu acesta, prin Hotărârea ANRCETI nr. 34 din 01.12.2011 a fost aprobat *Regulamentul privind portabilitatea numerelor*, reieșind din faptul că portabilitatea numerelor în viitorul apropiat va deveni o opțiune disponibilă pentru utilizatorii de telefonie mobilă și fixă din Republica Moldova.

Reieșind din cele expuse, putem concluziona că obiectivul a fost atins pe deplin.

4) Modificările operate în actul normativ și influența acestora asupra scopului și esenței actului normativ

Legea monitorizată nu a suferit modificări esențiale care ar influența asupra esenței actului normativ. Modificările operate se referă la prevederile art.9 și art.31, modificate prin Legea nr.131-XVIII din 23.12.2009, intrate în vigoare la 12.02.2010.

5) Gradul de punere în aplicare a cadrului juridic secundar necesar, pentru a asigura mecanismul de reglementare a actului normativ

Pentru a asigura mecanismul de reglementare a Legii monitorizate, a fost elaborat următorul cadru juridic secundar:

1. Hotărîrea Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 905 din 28.07.2008 (Monitorul Oficial nr. 143-144/917 din 05.08.2008) – elaborat întru executarea art. 8, alin. (7) al Legii;
2. Hotărîrea Guvernului pentru aprobarea Regulilor privind protecția rețelelor de comunicații electronice și executarea lucrărilor în zonele de protecție și pe traseele liniilor de comunicații electronice nr. 284 din 13.04.2009 (Monitorul Oficial nr. 83-85/365 din 30.04.2009) – elaborat întru executarea art. 17, alin. (6) al Legii;
3. Hotărîrea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind desfășurarea activităților de instalare, operare, gestionare, mentenanță și/sau lichidare a rețelelor de comunicații electronice la frontiera de stat a Republicii Moldova nr. 974 din 12.08.2008 (Monitorul Oficial nr. 157-159/979 din 19.08.2008), cu modificările și completările ulterioare – elaborat întru executarea art. 17, alin. (8) al Legii;
4. Hotărîrea Guvernului nr. 139 din 10.02.2009 privind modificarea și completarea Hotărîrii Guvernului nr. 544 din 12 iunie 1997 (Monitorul Oficial nr. 53-54/226 din 13.03.2009) – elaborată întru executarea art. 33 al Legii;
5. Hotărîrea Guvernului nr. 625 din 22.05.2008 cu privire la optimizarea structurii Ministerului Dezvoltării Informaționale (Monitorul Oficial nr. 92-93/617 din 27.05.2008), cu modificările și completările ulterioare – elaborată întru executarea art. 78, alin. (10) al Legii;
6. Hotărîrea Guvernului nr. 660 din 02.06.2008 cu privire la implementarea serviciilor de comunicații mobile celulare de generația a treia (3G) (Monitorul Oficial nr. 102/660 din 10.06.2008) – elaborat în temeiul Legii privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător nr.451-XV din 30 iulie 2001 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.26-28, art.95) și al Legii comunicațiilor electronice nr.241-XVI din 15 noiembrie 2007;
7. Hotărîrea Guvernului nr. 1077 din 17.11.2010 cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a accesului la Internet în bandă largă pe anii 2010-2013 (Monitorul Oficial nr. 227-230/1192 din 19.11.2010) – elaborat în temeiul art. 7 al Legii;

8. Hotărîrea Guvernului nr. 944 din 11.10.2010 cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului Informațional Automatizat „Registrul de stat al frecvențelor și stațiilor de radiocomunicații” (Monitorul Oficial nr. 202-205/1038 din 15.10.2010) – elaborat în scopul executării prevederilor art.16 al Legii nr.467-XV din 21 noiembrie 2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.6-12, art.44), cu modificările ulterioare, și art.39 al Legii comunicațiilor electronice nr.241-XVI din 15 noiembrie 2007;
9. Ordinul Ministerului Dezvoltării Informaționale cu privire la aprobarea „Metodologiei de calcul al tarifelor pentru serviciile prestate de Î.S. ”Centrul Național pentru Frecvențe Radio" nr. 108 din 20.11.2008 (Monitorul Oficial nr. 221-222/659 din 12.12.2008) – elaborată întru executarea art. 39, alin. (3) al Legii;
10. Ordinul Ministerului Dezvoltării Informaționale cu privire la aprobarea Regulamentului „Monitorizarea frecvențelor radio și evaluarea parametrilor tehnici de emisie ai stațiilor de radiocomunicații de utilizare civilă” – elaborat întru executarea art. 39, alin. (3) al Legii;
11. Ordinul Ministerului Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor nr.15 din 4 martie 2010 cu privire la aprobarea Planului Național de Numerotare (Monitorul Oficial nr.78-80/298 din 21.05.2010), cu modificările și completările ulterioare – elaborat întru executarea art.7 alin.(3) lit.g) al Legii;
12. Ordinul Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor nr. 52 din 30 iunie 2011 cu privire la aprobarea Programului de implementare a portabilității numerelor în Republica Moldova pentru anii 2011-2013 (Monitorul Oficial nr. 118-121/918 din 22.07.20011) – elaborat întru executarea art. 65, alin. (6) al Legii;
13. Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 09 din 18.08.2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de control în domeniul comunicațiilor electronice (Monitorul Oficial nr.171-173/492 din 12.09.2008) – elaborat întru executarea art. 10, alin. (3) al Legii;
14. Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr.57 din 21 decembrie 2010 cu privire la Regulamentul privind regimul de autorizare generală și eliberare a licențelor de utilizare a resurselor limitate pentru furnizarea rețelelor și serviciilor publice de comunicații electronice (Monitorul Oficial nr.22-24/127 din 04.02.2011) – elaborat întru executarea art.23 alin.(12) și (13) și art.26 alin.(2) ale Legii;
15. Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 12 din 31.01.2009 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la interconectare (Monitorul Oficial nr. 53-54/213 din 13.03.2009) – elaborat întru executarea art.40 alin.(5) al Legii;

16. Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 55 din 29.12.2008 pentru aprobarea Regulamentului privind identificarea și analiza piețelor relevante din domeniul comunicațiilor electronice și desemnarea furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice cu putere semnificativă pe aceste piețe (Monitorul Oficial nr.34-36/117 din 17.02.2009) – elaborat întru executarea art. 51 alin.(1) al Legii;
17. Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 58 din 21.12.2010 pentru aprobarea Procedurii privind administrarea resurselor de numerotare telefonică (Monitorul Oficial nr.257-258/1018 din 27.12.2010) – elaborată în temeiul art.8 alin.(4) lit.d), art.9 alin.(1) lit.a), lit.h), art.10 alin.(1) lit.c) și art.63 alin.(2) ale Legii;
18. Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 59 din 21.12.2010 cu privire la stabilirea tarifelor pentru resursele de numerotare telefonică (Monitorul Oficial nr.257-258/1019 din 27.12.2010) – elaborată în scopul asigurării executării prevederilor art.9 alin.(1) lit.h) și art.63 alin.(2) și ținând cont de prevederile art.12, alin.(1), art.27 alin.(3) ale Legii;
19. Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 27 din 21.09.2010 privind aprobarea Procedurii de administrare a codurilor punctelor de semnalizare (Monitorul Oficial 182-189/648, 28.09.2010) – elaborată în temeiul art.8 alin.(4) lit.d), art.9 alin.(1) lit.a), h) ale Legii;
20. Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 22 din 02.08.2010 cu privire la asigurarea executării prevederilor legale din domeniul protecției drepturilor utilizatorilor finali (Monitorul Oficial nr.145-147/523 din 13.08.2010) – elaborată în temeiul art.8 alin.(1) și (3), alin.(6) lit.a) și c), art.9 alin.(1) lit.f), s) și u), art.30 alin.(1) din Legea comunicațiilor electronice nr.241-XVI din 15 noiembrie 2007, art.23 din Legea privind protecția consumatorilor nr.105-XV din 13 martie 2003;
21. Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 278 din 17.11.2009 privind stabilirea parametrilor de calitate pentru serviciile publice de comunicații electronice (Monitorul Oficial nr.187-188/836 din 18.12.2009) – elaborată în temeiul art.60 alin.(1) și (2) ale Legii;
22. Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 126 din 02.06.2009 cu privire la stabilirea categoriilor de frecvențe radio a căror utilizare nu este supusă regimului de autorizare generală și este permisă fără obținerea unei licențe de utilizare a canalelor/frecvențelor radio sau a permisului tehnic (Monitorul Oficial nr.104/455 din 19.06.2009) – elaborată în temeiul art.9 alin.(1) lit.a) și art.24 alin.(4);

23. Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 16 din 23.09.2008 cu privire la reglementarea procedurii de eliberare a permisului tehnic pentru utilizarea stațiilor de radiocomunicații (Monitorul Oficial nr.193-194/577 din 28.10.2008) – elaborată în scopul implementării prevederilor Capitolului V al Legii;
24. Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 15 din 23.09.2008 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de soluționare a litigiilor din domeniul comunicațiilor electronice (Monitorul Oficial nr.193-194/576 din 28.10.2008) – elaborat întru executarea prevederilor art.8 alin.(6) lit.a) și art.9 alin.(1) lit.q) și lit.r) ale Legii;

Totodată, există acte de reglementare și de politici (menționate în compartimentul 2 al raportului), elaborarea cărora este prevăzută de Lege, însă pînă în prezent nu a fost finalizată. Dat fiind faptul că numărul actelor respective, aflate în proces de elaborare, este mult mai mic decât al celor puse în aplicare, putem concluziona că practic tot cadrul juridic secundar, necesar în scopul asigurării integrale a mecanismului reglementării (cu unele mici excepții cu caracter temporar) a fost elaborat și pus în aplicare.

Reieșind din faptul că în avizele parvenite de la furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice și de la autoritățile interesate ale statului nu au fost expuse obiecții privind cadrul juridic secundar elaborat și aplicat întru executarea Legii, putem concluziona că acesta asigură integral mecanismul reglementării, precum și conformarea legislației ierarhic superioare.

MTIC, ANRCETI și organele de drept asigură aplicarea Legii. Conform art. 8, alin. (2) al Legii, ANRCETI are statut de persoană juridică cu buget autonom. În temeiul art.12. al Legii, anual, pînă în data de 15 noiembrie, ANRCETI își formează bugetul pentru anul următor din plățile de reglementare și monitorizare, plățile pentru resursele de numerotare atribuite, din alte surse financiare prevăzute de lege. Bugetul Agenției se aprobă de către Consiliul său de administrație în limita necesității asigurării unei activități conforme și a independenței financiare a Agenției. Executarea bugetului se verifică printr-un audit independent, al cărui raport se prezintă Guvernului. Agenția stabilește cuantumul plăților de reglementare și monitorizare pentru anul următor la un nivel suficient să acopere cheltuielile necesare pentru asigurarea activității sale conform Legii. Cuantumul plăților de reglementare și monitorizare se stabilește în baza estimării volumului veniturilor provenite din activitățile din domeniul comunicațiilor electronice, în mărime de pînă la 0,3 la sută din volumul venitului estimat.

Mecanismul respectiv de formare a bugetului ANRCETI asigură mijloace financiare suficiente (reieșind din rapoartele financiare publicate de ANRCETI) pentru funcționarea autorității și realizarea atribuțiilor acesteia.

MTIC realizează atribuțiile sale prevăzute de Lege în limitele alocațiilor bugetare prevăzute în Bugetul de Stat și cu efectivul stipulat în Hotărârea Guvernului nr. 389 din 17.05.2010 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia (Monitorul Oficial nr.78-80/460 din 21.05.2010).

Î.S. „Centrul Național pentru Frecvențe Radio” este o întreprindere cu autonomie financiară. Tarifele pentru serviciile prestate asigură un nivel de finanțare suficient pentru funcționarea întreprinderii și realizarea atribuțiilor acesteia prevăzute de Lege și stabilite conform „Metodologiei de calcul al tarifelor pentru serviciile prestate de Î.S. ”Centrul Național pentru Frecvențe Radio”, elaborată întru executarea art. 39, alin. (3) al Legii și aprobată prin Ordinul Ministerului Dezvoltării Informaționale nr. 108 din 20.11.2008. Mijloacele financiare acumulate de întreprindere în baza acestui mecanism de finanțare permit procurarea echipamentului performant necesar, menținerea sistemului național de radiomonitoring și angajarea personalului calificat.

6) Consecvența și coerența actului normativ

În rezultatul analizei legii nu s-au depistat careva dublări sau contradicții.

7) Neutralitatea actului normativ

În urma analizei aplicării Legii monitorizate s-a stabilit că actul legislativ asigură proporționalitatea intereselor publice și celor private, nu conține reglementări în exces vizând apărarea intereselor publice sau private.

Legea respectivă a fost elaborată pe baza directivelor europene ceea ce, din start, a diminuat posibilitatea apariției unor aspecte care ar putea defavoriza interesele publice sau private.

8) Stabilitatea și predictibilitatea actului normativ

Legea monitorizată a fost modificată o singură dată (prin Legea nr.131-XVIII din 23.12.2009) și nu a suferit modificări esențiale care ar influența scopul și esența actului normativ. Modificările operate se referă doar la două articole din Lege.

9) Eficiența actului normativ

Referitor la eficiența actului normativ trebuie să menționăm că punerea acestuia în aplicare asigură un cadru juridic favorabil pentru dezvoltarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice, fapt confirmat prin creșterea continuă a numărului utilizatorilor finali ai acestor servicii și extinderea geografică a zonelor lor de prestare. Astfel:

- penetrarea serviciilor de telefonie fixă în a. 2010 a constituit 32,58% (față de 30,15% în a. 2007),
- penetrarea serviciilor de telefonie mobilă în a. 2010 – 88,8% (față de 52,6% în a. 2007),

- penetrarea serviciilor de acces la Internet în bandă largă – 6,45% (față de 1,32% în a. 2007),
- penetrarea serviciilor de televiziune multicanală – 7,57 (față de 3,8% % în a. 2007).

Acoperirea rețelelor de telefonie mobilă, de asemenea, s-a majorat:

- rețeaua „Orange” S.A. - de la 96,75% din teritoriul țării (97,98% din populația țării) în a. 2007 la 99% din teritoriul și 99,5% din populația țării în a. 2010,
- rețeaua „Moldcell” S.A. - de la 94,72% din teritoriul țării (94,8% din populația țării) în a. 2007 la 97,2% din teritoriul și 96,8% din populația țării în a. 2010,
- rețeaua S.A. „Moldtelecom” („Unite”) - de la 95,0% din teritoriul țării (78,4% din populația țării) în a. 2007 la 97,0% din teritoriul și 94,6% din populația țării în a. 2010.

Legea este tehnologic neutră și în conformitate cu obiectivele trasate în Directivele UE, pe care le transpune în legislația națională, asigură o convergență a sectoarelor telecomunicațiilor, media și al tehnologiei informației, reprezentând un cadru unic de reglementare. În prezent, deja trei furnizori de rețele și/sau servicii de comunicații electronice (S.A. „Moldtelecom”, Î.M. „Sun Communications” SRL și „StarNet” SRL) prestează „Triple play” – triada de servicii convergente: voce (telefonie vocală), video (televiziune multicanală) și date (acces la Internet etc.).

10) Modul de consultanță

În procesul monitorizării Legii au fost identificate principalele părți cointeresate care au fost consultate:

- **Autoritățile:** (*ANRCETI, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Consiliul Coordonator al Audiovizualului*);
- **Furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice** (S.A. „Moldtelecom”, Î.M. „Orange Moldova” S.A., Î.M. „Moldcell” S.A., Î.M. „Sun Communications” SRL, SC „StarNet” SRL, Compania „Arax-Impex” SRL, Asociația Companiilor Private din domeniul TIC).

Pe pagina web oficială a MTIC a fost plasat - *Anunțul privind inițierea procesului de monitorizare a Legii*, cu solicitarea prezentării opiniilor și propunerilor privind funcționarea și aplicabilitatea Legii, îndeplinirea scopurilor stabilite în lege, consecințele aplicării legii, precum și alte propuneri și recomandări referitoare la Legea nominalizată. În rezultatul plasării anunțului pe pagina MTIC, nu au parvenit obiecții sau propuneri.

De asemenea, au fost expediate scrisori la adresa autorităților administrației publice centrale și operatorilor din domeniul TIC (furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice) cu solicitarea prezentării opiniilor și propunerilor privind funcționarea și aplicabilitatea legii, îndeplinirea scopurilor stabilite în lege,

consecințele aplicării legii vizate, inclusiv alte propuneri și recomandări referitoare la această Lege. Obiecțiile și propunerile autorităților publice și operatorilor din domeniul TIC sunt sistematizate într-un tabel anexat la prezentul raport.

11) Concluzii și recomandări

În rezultatul monitorizării procesului de implementare a Legii comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007, putem face următoarele concluzii și recomandări:

Legea monitorizată a creat cadrul legal necesar stabilirii principalelor reguli și condiții de activitate în domeniul comunicațiilor electronice din Republica Moldova, cadrul general al politicii și strategiei de dezvoltare a domeniului, cadrului general de reglementare a activităților privind rețelele și serviciile de comunicații electronice, drepturile și obligațiile statului, ale persoanelor fizice și juridice în procesul creării, gestionării și utilizării rețelelor de comunicații electronice.

În mare parte legea este aplicabilă, cu unele excepții ce vizează elaborarea cadrului juridic secundar prevăzut de Lege (Programul național de implementare a serviciului universal și documentele referitoare la implementarea Serviciului de urgență național “112”) care în prezent se află la stadiul de finalizare.

Alte excepții vizează necesitatea modificării și completării Legii cu prevederi noi și/sau elaborarea cadrului legal complementar corespunzător.

Practic, scopurile expuse în Lege și cele invocate în procesul de elaborare a acesteia au fost atinse integral, fiind asigurată armonizarea cadrului legal în domeniu cu Acquis-ul comunitar.

În procesul de aplicare a Legii nu au apărut efecte negative care împiedică aplicarea acesteia sau ar putea afecta acțiunea acesteia pe viitor.

În rezultatul consultărilor au parvenit obiecții și propuneri din partea autorităților administrative centrale și operatorilor din domeniul TIC referitoare la procesul de implementare.

În baza obiecțiilor și propunerilor Serviciului de Informații și Securitate, Ministerului Afacerilor Interne și analizei efectuate, se recomandă:

- modificarea și completarea art. 20, alin. (3) a Legii cu clauze care ar obliga furnizorii rețelelor și serviciilor de telefonie mobilă să asigure autentificarea tuturor utilizatorilor, inclusiv celor care utilizează numerele cu pachetele preplătite;
- stipularea expres în art. 20, alin. (3) al Legii a termenilor și procedurii de recepționare de către furnizorii de servicii de comunicații electronice a solicitărilor și furnizare a informațiilor solicitate de organele împuternicite care exercită activitatea operativă de investigații.

Propunerea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției privind completarea Legii cu prevederi care ar obliga furnizorii de servicii de a păstra și a pune la dispoziție organelor abilitate textele mesajelor scurte (SMS) nu poate fi acceptată, deoarece contravine prevederilor art. 5 alin (7) al Legii, care stipulează că comunicațiile electronice pot fi interceptate, în condițiile legii, de

către organele autorizate prin lege doar în baza autorizației judecătorului de instrucție.

În contextul obiecțiilor și propunerilor prezentate de Î.M. „Sun Communications” SRL privind completarea și modificarea cadrului legal existent în scopul asigurării realizării dreptului furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice de acces pe proprietăți pentru instalarea rețelelor de comunicații electronice, ținem să menționăm că în prezent MTIC elaborează proiectul de lege privind regimul juridic al infrastructurii rețelelor de comunicații electronice și utilizarea partajată a elementelor de infrastructură asociată. MTIC a propus includerea acțiunii respective în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2012 cu termenul de prezentare a proiectului de lege Guvernului spre aprobare în trim. IV al anului curent.

În baza obiecțiilor și propunerilor ÎM „Moldcell” SA, ale ANRCETI și analizei efectuate, se recomandă:

- amendarea Legii prin includerea dispozițiilor exprese corespunzătoare pentru a se asigura faptul că, în exercitarea atribuțiilor sale, ANRCETI este responsabilă pentru reglementarea *ex ante* a pieței sau pentru soluționarea diferendelor dintre furnizori este protejată de intervenții externe sau de presiuni politice de natură să pună în pericol evaluarea independentă a chestiunilor înaintate acesteia;
- este util și necesar de a prevedea în Legea nr. 241/2007 posibilitatea ANRCETI de a scuti pe unii furnizori de obligația de a achita plăți de reglementare și monitorizare, din considerentul că în cazul unor furnizori cu cifre de afaceri mici, realizarea și gestionarea funcției de colectare a plăților date sacrifică mai multe resurse ale ANRCETI decât venituri generate, ceea ce ineficientizează activitatea autorității de reglementare;
- modernizarea obligațiilor de serviciu universal, prevăzute de Lege, prin includerea serviciilor publice de comunicații electronice în banda largă în scopul adaptării serviciului universal la evoluțiile pieței și ale tehnologie în vederea realizării unei societăți informaționale accesibile tuturor;
- îmbunătățirea condițiilor contractuale și a informării consumatorilor cu privire la servicii, inclusiv creșterea gradului de comparabilitate a prețurilor și sporirea prerogativelor ANRCETI cu privire la informarea consumatorilor privind tarifele trebuie să constituie obiectivele revizuirii Legii, în tandem cu facilitarea schimbării furnizorului (portabilitatea), precum și consolidarea atribuțiilor ANRCETI pentru monitorizarea și implementarea portării.
- urmare a amendării, la sfârșitul anului 2009, a cadrului european de reglementare din domeniul comunicațiilor electronice este necesară armonizarea legislației cu cele mai noi directive europene în domeniu.

Reieșind din analiza efectuată, de asemenea, se recomandă:

- Indicarea precisă în textul Legii că ANRCETI este autoritatea de reglementare doar a pieței serviciilor de comunicații electronice (art. 8, 9 etc.), pentru a exclude unele confuzii referitor la funcțiile MTIC;

- întru armonizarea Legii în corespundere cu prevederile Directivei Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene nr. 1999/5/EC din 09.03.1999 în scopul reducerii cheltuielilor agenților economici aferente procedurilor de certificare a conformității obligatorii prin revizuirea listei produselor (serviciilor) și a materiei prime supuse certificării, de exclus din Lege prevederile ce stipulează obligativitatea certificării cablurilor de comunicații electronice.
- de stipulat expres în Lege atribuția Î.S. „CNFR” de eliberare a autorizației de import, în legătură cu necesitatea respectării prevederilor Reglementării Tehnice „Echipamente radio, echipamente terminale de telecomunicații și recunoașterea conformității acestora”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1274 din 23 noiembrie 2007, armonizată cu Directiva europeană 1999/5/CE, în scopul protejării pieței interne, rețelelor de comunicații și utilizatorilor serviciilor de comunicații de produse care nu corespund cerințelor tehnice principale;
- la art. 36 alin. (1) al Legii sintagma „*avizul privind asignarea canalului sau a frecvenței radio*” de substituit cu sintagma „*concluzia tehnică care include rezultatul selectării, calculului, coordonării canalului sau a frecvenței radio*”, dat fiind faptul că documentul respectiv nu este un act permisiv, ci un document tehnic;

În anul 2009 a fost finalizat și prezentat Cancelariei de Stat proiectul legii cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a sectorului tehnologiei informației și comunicațiilor, care include ca parte integrantă și Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei de dezvoltare a sectorului tehnologiei informației și comunicațiilor (elaborată întru executarea art. 7. alin. (1) al Legii). Drept urmare a reîntoarcerilor multiple de către Cancelaria de Stat a proiectului de lege sus-numit, la moment nu este aprobat nici Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei de dezvoltare a sectorului TIC, care cuprinde inclusiv un șir de acțiuni privind punerea în aplicare a Programului Național de implementare a Serviciului Universal. În concluzie, este necesară promovarea cât mai curînd posibil a Strategiei în cauză.

Propunerea ÎM „Moldcell” SA referitoare la modificarea Legii prin atribuirea gestionării spectrului de frecvențe radio ANRCETI contravine Hotărîrii Guvernului nr. 104 din 01.02.2007 cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a cadrului de reglementare de stat a activității de întreprinzător, care prevede delimitarea funcțiilor politice, de reglementare, de control și de inspecție de stat ale autorităților administrației publice de funcțiile de prestare a serviciilor de evaluare a conformității și a altor servicii oferite contra plată.

Propunerea ANRCETI cu privire la modificarea Legii astfel ca aceasta să reglementeze autorizarea tuturor rețelelor și serviciilor de comunicații electronice, indiferent dacă acestea sunt sau nu furnizate publicului nu poate fi acceptată, deoarece condițiile de furnizare a rețelelor de comunicații speciale diferă esențial de furnizarea rețelelor publice de comunicații electronice și, respectiv, nu pot fi reglementate de un act juridic unic.

Propunerea Consiliului Coordonator al Audiovizualului privind completarea art. 31 al Legii cu lit. c) „retragerea de către CCA a licenței de emisie sau autorizației de retransmisie” nu poate fi acceptată, deoarece art. 24 alin. (11) lit. b) al Legii deja prevede că licențele de utilizare a canalelor sau frecvențelor radio pentru rețele și/sau posturi de radio sau de televiziune se eliberează pentru termenul de valabilitate a licențelor de emisie sau a autorizațiilor de retransmisie.

Propunerile S.A. „Moldtelecom” privind modificarea și completarea articolelor 46 și 51 ale Legii nu pot fi acceptate din considerentele expuse mai jos.

- a) Propunerea de modificare și completare a art.46 al Legii prin includerea obligației ANRCETI de a elabora și a aproba Metodologia evidenței contabile separate, care va constitui un act administrativ pentru furnizorii desemnați cu putere semnificativă și care va cuprinde indicații concrete privind îndeplinirea obligației de ținere a evidenței contabile separate, de fapt, stabilește a priori măsura de reglementare. Totodată se ignoră principiile proporționalității și relevanței remediilor, conform cărora regulatorul (ANRCETI) trebuie să aleagă acele remedii (obligații) care sunt necesare dar cel mai puțin oneroase în funcție de problemele depistate în urma analizei pieței. Nu există temei să se considere a priori necesară a fi impusă măsura de evidență contabilă separată în sarcina oricărui furnizor ce este găsit cu putere semnificativă pe o piață relevantă. Aceasta este necesară doar în cazurile când un furnizor are putere semnificativă pe mai multe piețe, are o puternică integrare verticală și orizontală, controlează infrastructuri și resurse esențiale și există riscul ca subvenționările încrucișate și discriminarea concurenților să fie ascunse.
- b) *Propunerea de modificare și completare a art. 51 alin.(1) prin înlocuirea sintagmei „identifică piețele relevante” cu sintagma „efectuează analiza și identifică piețele relevante” promovează ideea necesității unei analize duble: prima – pentru a fi identificată piața relevantă, a doua – pentru a se evalua starea competitivității pieței. Nu există motiv să fie necesară o analiză dublă. Spre exemplu în toate statele Uniunii Europene, autoritățile de reglementare fac acest exercițiu într-o singură priză.*

TABELUL
obiecțiilor și propunerilor autorităților administrative centrale și operatorilor din domeniul TIC referitoare la procesul de implementare
a Legii comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007.

Autoritatea	Conținutul propunerilor și obiecțiilor
Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației	<p>Legea nr.241/2007, deși ajustată cu obiectivele generale ale Uniunii Europene în sectorul comunicațiilor electronice, precum și la principalele acte normative care fac parte din legislația Uniunii Europene, este deficitară în ceea ce privește transpunerea unor instituții juridice din aceste acte comunitare, claritatea prevederilor și impactul practic al reglementării.</p> <p>Este necesară modificarea și completarea Legii nr. 241/2007 în scopul îmbunătățirii eficienței acesteia, prin reducerea resurselor administrative necesare pentru punerea în aplicare a reglementărilor economice (procedura de analiză a pieței) și prin facilitarea și eficientizarea accesului la spectrul de frecvențe radio.</p> <p>Se subliniază importanța unei utilizări mai bune și mai eficiente a spectrului radio, ca element esențial al revizuirii cadrului de reglementare, inclusiv prin introducerea unei mai mari flexibilități, însoțit de propuneri privind abordările comune ale utilizării colective a spectrului și ale dividendului digital.</p> <p>Este în interesul public ca în Legea nr. 241/2007 să fie prevăzute dispoziții care să statueze asupra aspectului ca spectrul radio să fie gestionat în modul cel mai eficient și eficace posibil dintr-o perspectivă economică, socială și de mediu.</p> <p>Flexibilitatea în ceea ce privește gestionarea spectrului și accesul la spectru ar trebui să fie sporită prin stabilirea unor proceduri care să asigure utilizarea neutră a tehnologiei și a serviciilor, pentru a permite utilizatorilor spectrului să aleagă cele mai bune tehnologii și servicii aplicabile.</p> <p>Este necesar de stabilit prevederi legale împotriva teaurizării și concentrării periculoase a spectrului.</p> <p>Se impune ca aprobarea PNN să fie realizată de către ANRCETI, deoarece elaborarea de către ANRCETI și aprobarea de către MTIC a acestuia se dovedește o cerință excesivă în raport cu necesarul.</p> <p>Utilizarea partajată (în comun) a infrastructurii nu este suficient dezvoltată în Legea nr. 241/2007, deși este avantajoasă din punct de vedere al amenajării teritoriului, sănătății publice sau mediului, iar în cazurile în care furnizorii nu au acces la alternative viabile, este extrem de necesară pentru utilizarea în comun obligatorie a infrastructurilor sau proprietății.</p> <p>Deși, ANRCETI a purces la reglementarea <i>ex-ante</i> a piețelor, există întârzieri în punerea în aplicare a acestor măsuri corective (obligațiilor <i>ex-ante</i>) din motive care cuprind de la aspecte procedurale, precum căile de atac în justiție prin care se poate suspenda executarea reglementărilor autorității de reglementare, la faptul că în unele cazuri, măsurile de sancționare a neîndeplinirii obligațiilor impuse nu sunt suficient de disuasive.</p> <p>În această ordine de idei se propune, până la pronunțarea unei hotărâri definitive, nesuspendarea actelor de reglementare ale ANRCETI în cadrul desfășurării procedurilor judiciare și revizuirea cadrului de sancționare pentru nerespectarea legislației din domeniul comunicațiilor electronice, în sensul înăsprii acestuia.</p> <p>Este necesar ca Legea nr. 241/2007 să fie amendată în sensul că trebuie să reglementeze autorizarea tuturor rețelelor și serviciilor de comunicații electronice, indiferent dacă acestea sunt sau nu furnizate publicului. Acest lucru este important pentru a garanta faptul că ambele categorii de furnizori pot beneficia de drepturi, condiții și proceduri obiective, transparente, nediscriminatorii și proporționale.</p> <p>Independența ANRCETI ar trebui fortificată pentru a asigura o aplicare mai eficientă a cadrului de reglementare și pentru a spori autoritatea și gradul de previzibilitate al deciziilor sale. În acest scop, ar trebui prevăzute dispoziții exprese în Legea nr.</p>

	<p>241/2007 pentru a se asigura faptul că, în exercitarea atribuțiilor sale, ANRCETI este responsabilă pentru reglementarea <i>ex ante</i> a pieței sau pentru soluționarea diferendelor dintre furnizori este protejată de intervenții externe sau de presiuni politice de natură să pună în pericol evaluarea independentă a chestiunilor înaintate acesteia.</p> <p>Este important ca ANRCETI să beneficieze în continuare un buget autonom pentru a putea, în special, să recruteze personal suficient și calificat.</p> <p>Este util și necesar de a prevedea în Legea nr. 241/2007 posibilitatea ANRCETI de a exclude pe unii furnizori de la obligația de a achita plăți de reglementare și monitorizare din considerentul că în cazul unor furnizori cu cifre de afaceri mici, realizarea și gestionarea funcției de colectare a plăților date sacrifică mai multe resurse ale ANRCETI decât venituri generate, ceea ce o transformă scop în sine și ineficientizează activitatea autorității de reglementare.</p> <p>ANRCETI consideră că revizuirea Legii nr. 241/2007 trebuie să vizeze și o consolidare a dispozițiilor pentru utilizatorii finali, care să reprezinte un pas important către realizarea unei societăți informaționale accesibile tuturor.</p> <p>În acest sens este nevoie de adaptarea serviciului universal la evoluțiile pieței și ale tehnologiei, promovându-se în speță modernizarea obligațiilor de serviciu universal prin includerea serviciilor publice de comunicații electronice în banda largă.</p> <p>Nu în ultimul rând, îmbunătățirea condițiilor contractuale și a informării consumatorilor cu privire la servicii, inclusiv creșterea gradului de comparabilitate a prețurilor și sporirea prerogativelor ANRCETI cu privire la informarea consumatorilor în legătură cu tarifele trebuie să constituie obiectivele revizuirii Legii nr. 241/2007, în tandem cu facilitarea schimbării furnizorului (portabilitatea), precum și întărirea prerogativelor ANRCETI pentru monitorizarea și implementarea portării.</p> <p>Totodată, urmare a amendării, la sfârșitul anului 2009, a cadrului european de reglementare din domeniul comunicațiilor electronice, este necesară armonizarea legislației cu cele mai noi directive europene în domeniu.</p>
<p>Consiliul Coordonator al Audiovizualului</p>	<p>Art.27 lit. g) al Codului audiovizualului nr. 2660-XVI din 27.07.2006 stipulează retragerea licenței de emisie în cadrul retragerii licenței tehnice (actualmente licenței de utilizare).</p> <p>Ar fi corect ca dreptul oferit prin autorizarea generală sau prin licență de utilizare să fie revocat și în cazul retragerii licenței de emisie sau autorizației de retransmisie. Propunem completarea art. 31 al Legii comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15.XI. 2007 cu lit. c) retragerea de către CCA a licenței de emisie sau autorizației de retransmisie.</p>
<p>Serviciul de Informații și Securitate</p>	<p>În procesul monitorizării Legii nr. 241-XVI din 15.11.2007 „Privind comunicațiile electronice”, putem constata că în cadrul realizării competențelor de prevenire și contracarare a acțiunilor ce periclitizează securitatea de stat, Serviciul întâmpină dificultăți la stabilirea posesorilor numerelor de telefoane GSM depersonalizate, cu ajutorul cărora sunt organizate și coordonate activitățile ilegale.</p> <p>Conform prevederilor Legii nr. 241-XVI din 15.11.2007 privind comunicațiile electronice și ale Legii nr. 20-XVI din 03.02.2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice, toți furnizorii de servicii pe piața de telecomunicații sunt obligați să țină evidența tuturor utilizatorilor de servicii și să prezinte, în condițiile legii, organelor împuternicite care exercită activitatea operativă de investigații, informații despre utilizatori și despre serviciile publice de comunicații electronice furnizate acestora. Această prevedere nu este funcțională în deplină măsură, motiv pentru care Serviciul a informat anterior Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației a Republicii Moldova.</p> <p>Până în prezent, privitor la numerele cu pachete „prepay” (inclusiv 3G), oferite de operatorii de telefonie „Moldtelecom”, „Orange” și „Moldcell”, nu este posibilă identificarea tehnică a utilizatorilor acestora, în special, a celor suspectați de apartenență la activități infracționale.</p>

	<p>În plus, investigațiile operative-tehnice, efectuate recent de Serviciu, relevă că folosind acest mod de legătură, liderii lumii interlope, aflați în locuri de detenție, dirijează activitatea complicilor săi, aflați la libertate.</p> <p>În aceste condiții, inclusiv la solicitările partenerilor externi, de a identifica persoanele bănuite în crima transfrontalieră, terorism internațional, ce utilizează cartele „prepay”, nu poate fi realizat un suport relevant. Totodată, mai multe țări europene renunță treptat la acordarea unor asemenea servicii de telefonie, având în vedere amenințările cu caracter terorist și de crimă organizată.</p> <p>Concomitent, în contextul ajustării cadrului normativ național la legislația comunitară, Republica Moldova este obligată să implementeze instrumentele europene în domeniu și, în special, Directiva 2006/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2006, care impune categoriile de date, care urmează a fi păstrate de către operatorii de comunicații electronice.</p> <p>Astfel, se consideră important a definitiva excluderea cartelelor depersonalizate, în conformitate cu legislația națională și practica europeană.</p>
<p>Ministerul Afacerilor Interne</p>	<p>Prevederile Legii nr. 241/2007 sînt strict reglementate, explicit reflectate în dispozițiile fiecărui articol și, totodată, regăsite în alte legi (<i>Legea Nr. 20-XVI din 03.02.2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice</i>), nefiind contradicții între ele.</p> <p>Este dificilă implementarea prevederilor legale de către furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice, în special, cele prevăzute în art. 20 al.(3) al Legii nr. 241 sau în art.7 al.(1) al Legii nr. 20-XVI, dat fiind că furnizorii de rețele nu întotdeauna pot comunica informația solicitată către instituțiile abilitate, pe motivul deficiențelor tehnice. Totodată, fiecare furnizor de servicii își impune procedura sa de recepționare a solicitărilor și furnizare a informațiilor, aceasta fiind diferită de la un furnizor la altul. Nu întotdeauna se furnizează toată informația solicitată în demers, necătfînd la faptul că aceasta se deține la furnizorii de servicii. Deseori se tergiversează executarea răspunsului, necătfînd la faptul că acesta este ușor de obținut, introducând în criteriile de căutare doar acele date ce sînt strict solicitate în demers, fapt care, în consecință, se soldează cu pierderea actualității informației furnizate, expirarea termenului de prescripție în cazurile contravenționale și pierderea probelor „fierbinți” în cazurile penale.</p> <p>Fraudele electronice necesită o reacție promptă din partea tuturor instituțiilor antrenate în acest domeniu, acțiuni rapide și maximum efort depus pentru identificarea surselor răufăcătorilor în prevenirea de noi infracțiuni ce prejudiciază persoanele și/sau statul.</p> <p><u>Propuneri:</u> Stabilirea unui mecanism concret de executare a actelor procedurale reflectate în legile menționate, pentru sporirea responsabilității operatorilor - a prevedea reglementări concrete de sancționare a acestora. Organizarea unor mese rotunde de lucru în vederea identificării soluțiilor potrivite, stabilirea unui mecanism de lucru și inițierea unor proiecte legislative la acest compartiment.</p>
<p>Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției</p>	<p>Activitatea de zi cu zi a scos în vileag multiple adresări ale subdiviziunilor specializate ale Centrului (în baza încheierilor judecătorului de instrucție) privind solicitarea descifrărilor comunicărilor telefonice și textelor mesajelor scurte (SMS), la care operatorii de telefonie mobilă comunică că nu sunt obligați să păstreze aceste SMS-uri, făcând trimitere la - art. 20, pct.3), lit.c) din Legea prenotată – „să păstreze toate informațiile disponibile, generate sau procesate în procesul furnizării propriilor servicii de comunicații electronice, necesare pentru identificarea și urmărirea sursei de comunicații electronice, identificarea destinației, tipului, datei, orei și duratei comunicației, identificarea echipamentului de comunicații al utilizatorului sau al altui dispozitiv utilizat pentru comunicație, identificarea coordonatelor echipamentului terminal de comunicații mobile și să asigure prezentarea acestor informații organelor împuternicite în condițiile legii. Informațiile ce țin de serviciile de telefonie mobilă sau fixă vor fi</p>

	<p><i>păstrate o perioadă de cel puțin un an, iar cele ce țin de rețeaua Internet - de cel puțin 6 luni. Obligația de păstrare se referă inclusiv la tentativele de apel eșuate.”</i></p> <p>Astfel, examinând rentabilitatea, îndeplinirea regulilor și condițiilor de activitate privind rețelele și serviciile de comunicații electronice, definirea atribuțiilor, scopurilor etc. indicate în lege, reieșind din activitatea practică, considerăm oportun completarea art. 20, pct. 3), lit. c), a Legii 241-XVI prin definirea acronimelor – SMS – Short Message Service, adică – Serviciul Mesajelor Scurte.</p> <p>Definind clar cerințele, cadrul activităților și serviciilor prestate, operatorii de comunicații telefonice vor fi obligați să păstreze și să prezinte la solicitare (conform cadrului normativ) textele mesajelor.</p> <p>Acest lucru va contribui esențial la sporirea activității operative de investigații și a urmăririi penale.</p>
S.A. „Moldtelecom”	<p>Legea 241/2007 este bine determinată și aplicabilă, conținutul căreia corespunde principiilor determinate în acquis-ul comunitar.</p> <p><u>Propuneri:</u></p> <p>Art.46 – includerea obligației ANRCETI de a elabora și a aproba Metodologia evidenței contabile separate, care va constitui un act administrativ pentru furnizorii desemnați cu putere semnificativă și care va cuprinde indicații concrete privind îndeplinirea obligației de ținere a evidenței contabile separate.</p> <p>Art.51 alin.(1): sintagma „identifică piețele relevante” să fie înlocuită cu „efectuează analiza și identifică piețele relevante”.</p>
ÎM „Orange Moldova” S.A.	<p>Nu a prezentat propuneri</p>
ÎM „Moldcell” SA	<p>Art. 5 din Legea comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15.XI. 2007: Noțiunile de „expeditor” și „destinatar” să fie explicate mai clar și mai detaliat</p> <p><u>Propuneri:</u> A se înlocui cuvintele expeditor și destinatar cu „proprietarului numărului sau persoanelor autorizate prin lege”</p> <p>Art.32 din lege: În conformitate cu prevederile art. 8 al Directivei 2002/21/CE privind cadrul de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (Directivă-cadru) recomandă ca reglementările adoptate să fie neutre din punct de vedere tehnologic. Punctul 18 al Directivei cadru stabilește “Cerința ca statele membre să se asigure că autoritățile naționale de reglementare țin seama în cea mai mare măsură de faptul că este de dorit ca reglementarea să fie neutră din punct de vedere tehnologic, și anume, să nu impună constrângeri și să nu producă discriminări în favoarea utilizării unui anumit tip de tehnologie”.</p> <p><u>Propuneri:</u> Includerea la subpunctul 3 al art. 32 o nouă literă (f) în care să se specifice: asigurarea eficienței în distribuire și gestionare a spectrului de frecvențe prin asigurarea neutralității tehnologice.</p> <p>Art. 34, 36 – 39: Conform prevederilor acestor articole, gestionarea și reglementarea spectrului de frecvențe radio are loc de organe separate de Centrul Național pentru Frecvențe Radio și de ANRCETI</p> <p>În conformitate cu prevederile Directivei-cadru și Directiva privind autorizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice (2002/20/CE) se stabilește că Frecvențele radio sunt un element esențial pentru serviciile de comunicații electronice radio și, în măsura în care acestea sunt legate de aceste servicii, ar trebui să fie alocate și atribuite de către autoritățile naționale de reglementare conform unui set de obiective și principii armonizate.</p> <p><u>Propuneri:</u> În spiritul prevederilor Directivei cadru și Directivei autorizării și pentru a se asigura o administrare eficientă a spectrului de frecvențe radio, considerăm oportun ca ANRCETI să se ocupe centralizat de toate aspectele ce țin de reglementarea și</p>

	<p>gestionarea spectrului de frecvențe.</p> <p>Cap. VII din lege: Conform prevederilor acestui capitol, ANRCETI face analize și identifică piețele relevante pentru reglementarea ex-ante.</p> <p>În conformitate cu tendințele actuale din UE în domeniul comunicațiilor, Autoritățile de reglementare încep a efectua și analiza pieței ex-post pentru a se asigura un cadru competițional sănătos în domeniu.</p> <p><u>Propuneri:</u> Includerea în cap. VII a prevederilor necesare pentru a se asigura ANRCETI autoritatea de a efectua analize ex-post a piețelor relevante.</p>
<p>ÎM „Sun Communications” SRL</p>	<p>Pentru acordarea ANRCETI a unei autonomii mai mari, <u>propunem</u>: Consiliul de Administrație al ANRCETI să fie compus din cel puțin 5 membri numiți de către Parlament, fiecare candidatură a membrului Consiliului de Administrație să fie votată separat, la propunerea Președintelui Parlamentului sau 1/3 din deputații. Termenul mandatului membrilor să aibă durată diferită, pentru a asigura rotația constantă a membrilor ANRCETI. Măsurile expuse vor asigura polaritatea de opinii în interiorul Consiliului de Administrație și adoptarea, în final, a deciziilor bine balansate.(Analogic - prevederile Codului Audiovizualului, în partea ce vizează formarea Consiliului Coordonator al Audiovizualului). Pentru ridicarea nivelului de responsabilitate personală a membrilor Consiliului de Administrație al ANRCETI, aceștia ar putea să fie destituiți din funcție pentru lipse nemotivate la 3 ședințe consecutive ale Consiliului sau pentru atitudine necorespunzătoare față de muncă, ceea ce a prejudiciat dezvoltarea concurenței efective din domeniu și interesele consumatorilor finali.</p> <p>Un alt aspect - insuficiența normativă în privința condițiilor de exercitare a dreptului de acces pe proprietatea publică sau privată vizând instalarea, întreținerea, înlocuirea sau mutarea rețelelor de comunicații electronice sau elementelor de infrastructură pentru susținerea acestora, modul de utilizare partajată a acestora, măsurile privind construirea rețelelor de comunicații electronice. Reglementările existente doar declară existența dreptului de acces de telecomunicații (art. 2 alin. 2 Legii nr. 241-XVI), stipulează în linii generale regimul de protecție a rețelelor de telecomunicații (art. 17 al Legii nr. 241) și indică necesitatea obținerii acordului scris din partea proprietarului pentru amplasarea rețelei, iar în cazul lipsei unui asemenea acord, persoana interesată trebuie să apeleze la instanța de judecată pentru obținerea accesului (art. 18 al Legii nr. 241), prin urmare, nu pot constitui ”legea în acțiune”.</p> <p>Practica aplicativă în domeniul dezvoltării infrastructurii prin multiplele abuzuri din partea proprietarilor imobilelor a arătat existența necesității de a încuraja dezvoltarea rețelelor de comunicații electronice prin stabilirea cadrului legal adecvat, prin care să fie stabilită o certitudine asupra naturii juridice a dreptului de acces la telecomunicații, care nicidecum nu poate fi asimilat cu dreptul de locațiune sau arendă asupra imobilelor, să fie determinate principiile clare de determinare a taxelor pentru acces. Sectorul normativ ce vizează alimentarea populației cu gaz, energia electrică, apa potabilă conține prevederi precum că pentru instalarea și întreținerea rețelelor respective într-un mod automat se instituie dreptul de servitute asupra imobilelor, prin care această rețea trece (Exemplu: art. 45 al Legii nr. 171 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații, art. 24 Legii 124 cu privire la energia electrică, art.24 Legii nr. 123 privind gazele naturale).</p>
<p>Asociația Companiilor Private din domeniul TIC</p>	<p>Nu are obiecții</p>